

ความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้งในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก

ข้อสรุปและแนวทางการดำเนินการจากการประชุม พ.ศ. 2568

ในวาระครบรอบ 25 ปี ของมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ 1325 ว่าด้วยผู้หญิง สันติภาพ และความมั่นคง (Women, Peace and Security: WPS) ที่เรียกร้องให้รัฐมีหน้าที่ยุติความรุนแรงทางเพศ และครบรอบ 13 ปี ของมติที่ 1820 ซึ่งประณามการข่มขืนและความรุนแรงทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ ว่าเป็นอาชญากรรมสงคราม อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

ผู้เข้าร่วมประชุมกว่า 200 คนในงาน “ความยุติธรรมที่ถูกปฏิเสธ: การต่อสู้ต่อการแผ่ขยายการลายนวลพันผิดในความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้ง” ซึ่งได้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 2 – 3 มิถุนายน พ.ศ. 2568 นับเป็นการประชุมนานาชาติครั้งแรกที่มุ่งเน้นไปยังการเน้นย้ำถึงความต่อเนื่องของความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้งในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก การประชุมครั้งนี้ได้เชื่อมโยงการสนทนาในเรื่องการป้องกันความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้งในระดับสากล และการตอบสนองที่ให้ความสำคัญกับผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง อันเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันของการดูแลและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่เน้นผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก

ผู้เสียหาย นักวิจัย องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรระหว่างประเทศ และตัวแทนของรัฐได้ร่วมเสวนาถึงสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศที่ยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก

ผู้เสียหาย (และเหยื่อ) จากความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงอย่างเป็นระบบ มีทั้งผู้ใหญ่ เด็ก และบุคคลทุกเพศ

ในปัจจุบันความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้ง (CRSV) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ทั้งๆ ที่มีข้อตกลงระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาอยู่แล้ว แต่ยังคงพบว่าการลายนวลพันผิดของผู้กระทำความรุนแรงยังคงอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในบริบทที่เปราะบางและมีความขัดแย้ง มากไปกว่านั้นการสนับสนุนที่ปลอดภัยและเข้าถึงได้สำหรับผู้เสียหายกลับลดลงแทนที่จะมีการขยายเพิ่มมากขึ้น

ภูมิภาคอินโดแปซิฟิกเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ การเคลื่อนไหว และประสบการณ์ตรงที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้ง (CRSV) โดยผู้เข้าร่วมการประชุมได้ร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ อันสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการรับรองสิทธิ การดูแล ศักดิ์ศรี ความยุติธรรม และอำนาจในการตัดสินใจของผู้เสียหายทั่วทั้งภูมิภาคอินโดแปซิฟิก

ฉันทามติของที่ประชุม

- ความรุนแรงทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของความรุนแรงที่เป็นระบบ ความรุนแรงที่กดขี่ ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง และความรุนแรงทางการเมือง ที่มีรากฐานมาจากการเลือกปฏิบัติและความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ
- ความบอบช้ำทางจิตใจจากความรุนแรงทางเพศในยุคอาณานิคม รวมถึงมรดกแห่งความเสียหายที่ตกทอดมานั้นยังคงส่งผลต่อเนื่อง
- ทุกการตอบสนองต่อความรุนแรงจะต้องยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง และคำนึงถึงผลกระทบทางจิตใจอย่างรอบด้าน นั้นหมายความว่าทุกโครงการควรให้ความสำคัญกับความต้องการ ความปลอดภัย และให้ความสำคัญของผู้เสียหายมากกว่าการเน้นเกณฑ์พยานหลักฐาน ประสิทธิภาพ หรือเป้าหมายของผลการดำเนินงาน
- การตอบสนองที่ยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางต้องมีผู้นำจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและตอบสนองต่อความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้งด้วย อาทิ สาธารณสุข การศึกษา ตำรวจ กฎหมาย นิติวิทยาศาสตร์ สื่อ เทคโนโลยีดิจิทัล กองทัพ (ความมั่นคง)
- มีการเปิดพื้นที่ให้ผู้เสียหายได้เล่าเรื่องราวของตนเอง โดยรับประกันว่าเรื่องราวนั้นถูกรับฟังอย่างตั้งใจ และได้รับการคุ้มครอง การส่งเสียงและถ่ายทอดประสบการณ์ของผู้เสียหายให้ดังขึ้นถือเป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมและการป้องกัน ไม่ว่าจะผ่านคำให้การที่บันทึกไว้ สิ่งพิมพ์ งานศิลปะ ดนตรี การเดินร่ำ ภาพยนตร์ หรือกิจกรรมสร้างสรรค์ และ/หรือการเยียวยาในรูปแบบอื่น ๆ

ข้อเรียกร้องต่อรัฐ องค์กรพหุภาคี และผู้ให้ทุน

การป้องกันความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้ง:

- ยอมรับและสนับสนุนโครงการที่มุ่งเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานทางสังคม โดยร่วมมือกับองค์กรสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น เพื่อลดและขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิง รวมถึงส่งเสริมแนวปฏิบัติที่ครอบคลุมความหลากหลายทางเพศ
- แสดงเจตนารมณ์ต่อแผนปฏิบัติการระดับชาติและระดับภูมิภาคว่าด้วยสตรี, สันติภาพ และความมั่นคง (WPS) เพื่อกำหนดกลไกที่ชัดเจน และระบุความรับผิดชอบในการติดตามและรายงานความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้ง (CRSV)

การส่งเสริมกระบวนการฟื้นฟูเยียวยาของผู้เสียหาย:

- ให้ความสำคัญกับการเยียวยาในระยะเปลี่ยนผ่าน รวมถึงการเยียวยาในระยะเร่งด่วนและในระยะสั้น โดยถือเป็นสิทธิมนุษยชนและเป็นสิ่งจำเป็นต่อการฟื้นฟูทั้งในระดับบุคคลและระดับชุมชน ซึ่งการเยียวยาเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องรอการดำเนินคดีอาญาจึงจะสามารถดำเนินการได้
- ลงทุนในโครงการยุติธรรมเชิงรำลึก ที่เน้นผู้เสียหายเป็นสำคัญ และโครงการฟื้นฟูความสัมพันธ์ในชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนหลากหลายช่วงวัย
- รับประกันว่ากระบวนการยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านจะมีกรอบเวลาที่ครอบคลุมทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว พร้อมทั้งมีการหนุนเสริมและให้บริการแก่ผู้เสียหายและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

การตอบสนองต่อความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้ง:

- ให้ความสำคัญกับการจัดสรรบริการและมอบการดูแลที่ยืดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ มีความปลอดภัย เข้าถึงได้ และครอบคลุม
- จัดตั้งกระบวนการบันทึกข้อมูลและการซักถามที่ยืดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางและคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ
- ลงทุนในการวิจัยและโครงการที่สำรวจแนวทางใหม่ในการบันทึกข้อมูลและแนวปฏิบัติในการซักถาม ซึ่งไม่เป็นอันตราย ไม่ตีตรา หรือไม่บังคับให้ผู้เสียหายต้องเล่าประสบการณ์ของตนเองซ้ำแล้วซ้ำเล่า
- สนับสนุนระบบนิเวศของการบันทึกข้อมูลและการซักถามในระดับของรัฐ พร้อมด้วยการหนุนเสริมจากระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ เพื่อสร้างคดีตามหลักเขตอำนาจสากล
- รับรองการดำเนินกระบวนการบันทึกข้อมูลและการซักถามที่ปลอดภัยและมีจริยธรรม โดยมีผู้เสียหายเป็นผู้ร่วมออกแบบหรือเป็นผู้นำ เช่น Murad Code
- ประณามข้อตกลงสันติภาพ และ/หรือเจ้าหน้าที่รัฐที่ให้การนิรโทษกรรมแก่ผู้กระทำความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้ง (CRSV)

ก้าวต่อไปของ CEVAW

1. จัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือว่าด้วยความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้ง (CRSV) ในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก เพื่อปิดช่องว่างและแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างงานวิจัย ภาคปฏิบัติ และนโยบายผ่านช่องทางออนไลน์
2. จัดการประชุมระดับภูมิภาคว่าด้วยความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้ง (CRSV) ในภูมิภาคอินโดแปซิฟิกเป็นประจำทุกสองปี โดยครอบคลุมทุกมิติของการขับเคลื่อน การวิจัย ปฏิบัติการ และนโยบายเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศในสถานการณ์ความขัดแย้ง (CRSV)
3. สร้างโอกาสด้านงานวิจัยและการเผยแพร่ผลงานร่วมกับผู้เสียหายและกลุ่มผู้ขับเคลื่อนเพื่อกลุ่มผู้เสียหาย